Contributed by Herman Michiel
maandag, 17 december 2012 - Last Updated maandag, 17 december 2012

De Europese leiders waren naar verluidt in opperbeste stemming op hun decembertop van 13-14 december, een paar dagen nadat ze de Nobelprijs voor de Vrede hadden binnengerijfd. Met een akkoord over toezicht op de banken door de Europese Centrale Bank zou er een eind komen aan de financiële chaos, en lidstaten zouden zich binnenkort niet langer in de schulden moeten steken als banken rechtstreeks op Europese fondsen (ESM) kunnen beroep doen.

Ook voor wie zich zorgen maakte over onheilspellende berichten dat het 'Plan Van Rompuy' nog méér zou ingrijpen in het sociaal-economisch beleid van de lidstaten lijkt de voorbije top een geruststellende wending genomen te hebben. Dat laten toch de krantencommentaren vermoeden die het hadden over onenigheid op dat vlak tussen Duitsland en Frankrijk, en over een 'adempauze' in de hervormingspolitiek na een bijzonder druk jaar.

Waakhond voor de banken?

Nochtans zou het zeer onverstandig zijn zich hierdoor te laten sussen. Zelfs de hoera-boodschappen over de 'bankenunie' verbergen dat de Europese leiders, onder leiding van de Duitse regering, Spanje en Ierland nog meer dan een jaar uitleveren aan de financiële markten. Het bankentoezicht zal naar verwachting immers pas tegen het voorjaar van 2014 operationeel zijn, en zolang is er geen sprake van rechtstreekse bankkapitalisatie door het ESM. Ook een regeling voor crisisafwikkeling van banken en een gemeenschappelijke depositogarantieregeling is nog niet voor morgen, en dit meer dan 5 jaar na het uitbreken van de financiële crisis...

Eerste prioriteit: begrotingsverdrag en two-pack

Komt er dan ook een adempauze in het antisociale en economisch contraproductieve soberheidsbeleid? Dat zou een gevaarlijke illusie zijn! De Europese leiders kunnen het zich gemakkelijk permitteren om nog enkele maanden langer te overleggen hoe ze de strop rond de hals van de werkende klasse verder zullen aanhalen. Ze zitten immers te wachten tot twee nieuwe instrumenten binnenkort uit de pipeline komen: het begrotingsverdrag en de two-pack, waarover de voorbije top aandringt op spoedige goedkeuring door de Raad van ministers en het Europees parlement. Daardoor, en door het reeds van kracht zijnde stabiliteitspact en sixpack, zal het nationale begrotingsbeleid reeds half overgenomen zijn door de Europese Commissie (EC).

Een begrotingsontwerp moet dan immers nog vóór het naar een nationaal parlement gaat aan de EC worden voorgelegd, en de EC kan wijzigingen ervan vragen. Deficits moeten vermeden worden door een automatische procedure (cynisch 'gouden regel' genoemd) die in de nationale wetgeving ('liefst de grondwet') vastgelegd is. Staatsschulden moeten afgebouwd worden volgens een blinde regel. Misschien kan men dan nog meer besparen door de parlementen gewoon af te schaffen, aangezien het beleid dan toch verloopt met de automatische piloot?

Volgende stap: dwingende contracten

Two-pack en begrotingsverdrag zullen hoogstwaarschijnlijk in de eerste helft van 2013 goedgekeurd worden. En dan komt de top van juni 2013, waar nu reeds het verder aanhalen van de strop gepland is. Inderdaad, het plan Van Rompuy, door de staats- en regeringsleiders besproken op de top van 13-14 december, komt dan opnieuw ten berde. Eén van de doelstellingen ervan is de aanbevelingen zoals de EC ze nu al doet aan de lidstaten (verhoog de pensioenleeftijd! verlaag de werkloosheidsuitkeringen! herzie dat indexsysteem!) te vervangen door dwingende contracten. De

lidstaten zouden zich dan contractueel verplichten tot ‘structurele hervormingen’. Dit is niets anders dan de veralgemening van de politiek die nu opgelegd wordt aan Griekenland, Portugal en Ierland.

Dat hierover nog geen akkoord werd bereikt op de voorbije top, wil dus helemaal niet zeggen dat het plan is afgevoerd. Er zijn immers nog allerlei details uit te kienen. Zal het Europees Hof van Justitie toezien op het naleven van de contracten? Hoe kunnen dergelijke contracten het best aangebracht worden zonder moeizame verdragswijzigingen, aangezien de Europese Unie daartoe juridisch gezien niet de bevoegdheid heeft? Ook het perverse voorstel in het plan Van Rompuy om de contracten met een financieel lokaas te promoten wordt door de Duitse regering eerst nog gewikt en gewogen. Dit voorstel houdt in dat wie zijn arbeidsmarkt voldoende hervormt in neoliberale richting, een ‘doelgerichte, beperkte financiële steun’ zou kunnen krijgen. Daarvoor zou een specifiek budget in de eurozone gespijsd worden met bijdragen van de lidstaten, of zelfs met opbrengsten van een Tobin-taks. De arbeidersklasse zou dus moeten afdokken om het aas te betalen waarmee regeringen tot een antisociale politiek zouden verleid worden, en de Tobin-taks zou, in plaats van progressieve projecten, een uitgesproken reactionair doel steunen…

Voor de Franse sociaaldemocratische president François Hollande is dit een ‘solidariteitsmechanisme’ (dat volgens circulerende berichten een schamele 10 à 20 miljard euro zou bevatten, een peulschil die de kapitaalbezitters honderden miljarden kan opleveren) maar elke uitgave wordt door Merkel &Co eerst gewikt en gewogen. Misschien wordt er in juni 2013 besloten tot contracten zonder lokaas …

DEXIT: Exit democratie

Wat je in het plan Van Rompuy niet moet zoeken, is een hervormingsplan naar een ‘echte democratische unie’, niettegenstaande enkele meelijwekkende formules over ‘ sterke mechanismes voor democratische legitimiteit’ en ‘een vernieuwde dialoog met de sociale partners’. Het Europees parlement noch de nationale parlementen komen te pas aan plannen die nochtans een eind maken aan de parlementaire democratie. Maar van die parlementairen komt ook geen enkel verzet. Het Europees parlement heeft er zich weliswaar over beklaagd dat het haast niet betrokken wordt, maar eigenlijk wil het alleen meebeslissen over de neoliberale machtsgreep.

Echte democratische bekommernis is er bij geen enkele van de grote politieke families in het Europees parlement (of erbuiten), en ze zijn het alle fundamenteel eens met het autoritair Europees economisch bestuur. CD&V europarlementslid Marianne Thyssen stelde een rapport in die zin op over de plannen van haar partijgenoot Van Rompuy. Het werd goedgekeurd door christendemocraten, liberalen, sociaaldemocraten en groenen! Och ja, op de top spraken de Nobelprijsgelauwerde leiders zich ook nog uit voor een ‘duurzame, innovatieve en competitieve Europese defensieindustrie’ en ‘meer synergie tussen civiel en militair onderzoek’.

Wat nu?

De enige uitweg uit deze dreigende autoritaire machtsgreep is terug aan te knopen bij de strijdmethodes van de arbeidersbeweging die ook in het verleden succes opleverden: algemene stakingen, betogingen, bezettingen, politisering van de sociale strijd, concrete eisen waarvan niet wordt afgeweken (bv. drastische arbeidsduurverkorting zonder loonverlies in de hele Europese Unie), werkerssolidariteit over de grenzen heen. De weg is moeilijk, vol hindernissen en gevaren, maar hij is absoluut duidelijk. En nu de Europese elites zichzelf wat respijt hebben gegeven voor hun volgende slag, rest er iets meer tijd om het verzet te organiseren.

Dit artikel verscheen eerder op Ander Europa